

INHOUDSOPGAVE

Woord vooraf	5
---------------------	---

DEEL I – INLEIDING

Hoofdstuk 1

De afbakening van het bestuursrecht & basisbegrippen	19
1. Het publiekrecht versus het privaatrecht	21
2. Algemeen versus bijzonder bestuursrecht	22
3. De bijzondere positie van de overheid	23
4. Het wederkerig bestuursrecht	24
5. Administratieve rechtshandeling en administratieve overheid	26
5.1. Situering en begrip	26
5.2. Rechtshandeling	27
5.3. Op eenzijdige wijze genomen rechtshandeling	28
5.4. Handeling wordt genomen door een administratieve overheid	30
6. Soorten eenzijdige administratieve rechtshandelingen en de gevolgen van het onderscheid	35
6.1. Reglementen en individuele administratieve rechtshandelingen	35
6.2. Onderscheid tussen de soorten bestuurshandelingen	36
6.2.1. De hiërarchische verhouding	36
6.2.2. De motivering	36
6.2.3. Advies afdeling wetgeving Raad van State	37
6.2.4. Bekendmakingsverplichting	38
7. Voorrechten van administratieve rechtshandelingen	39
7.1. Verbindende kracht	39
7.2. Dwingende kracht	39
7.3. Uitvoerbare kracht	40
8. Discretionaire versus gebonden bevoegdheid	41
9. Intrekking en opheffing van administratieve rechtshandelingen	42
9.1. Opheffing en intrekking van individuele administratieve rechtshandelingen	43
9.2. Opheffing en intrekking van reglementaire rechtshandelingen	44
9.3. Kritiek op de leerstukken	45
10. Het begrip ‘openbare dienst’	45

Hoofdstuk 2

De bronnen van het bestuursrecht	47
1. Verdragen en verordeningen	49
2. De Grondwet	50
3. De wetten	51
4. De besluitwetten	52
5. Decreten en ordonnanties	52
6. Koninklijke besluiten (KB)	53
7. Besluiten van de gemeenschaps- en gewestregeringen	54
8. Provinciale en gemeentelijke verordeningen	55
9. Ministeriële omzendbrieven	55
10. Jurisprudentie	56
11. Algemene rechtsbeginselen en de algemene beginselen van behoorlijk bestuur	56
12. Gebruiken en gewoonten	57

DEEL II – HET BESTUURLIJK OPTREDEN EN BEVOEGDHEDEN**Hoofdstuk 1**

De begrenzing en normering van het overheidsoptreden	61
1. Begrenzing van het overheidsoptreden	63
2. Normering van het overheidsoptreden	67
3. Het specialiteitsbeginsel	68

Hoofdstuk 2

Algemene beginselen binnen het bestuurlijk optreden	71
1. Algemene beginselen van behoorlijk bestuur	73
1.1. Ontstaan	73
1.1.1. Nederlandse inspiratie	73
1.1.2. Toepassing in België	75
1.2. ABBB en discretionaire bevoegdheid van de overheid	76
1.3. Indeling en classificatie van de ABBB	76
1.3.1. De hoorplicht	77
1.3.2. Zorgvuldigheidsbeginsel	79
1.3.3. Beginsel van de fair play	80
1.3.4. Rechtszekerheids- en vertrouwensbeginsel	81
1.3.5. Redelijkheidsbeginsel	82
1.3.6. Motiveringsbeginsel	84
1.3.7. Gelijkheidsbeginsel	86
1.3.8. Beginsel van de onpartijdigheid	88

2. Beginselen van behoorlijk burgerschap	90
3. Wetten van de openbare dienst	92
3.1. Begripsinvulling	92
3.2. De wetten van de openbare dienst	93

Hoofdstuk 3

De instrumenten van het bestuurlijk optreden	97
1. De situering en de keuze tussen publiek- en privaatrechtelijke procedés	99
2. Contracten als instrument van het overheidsoptreden	103
2.1. Convenanten/beleidsvereenkomsten	104
2.2. De subsidieovereenkomst	105
2.3. Beheersvereenkomsten	106
2.4. De domeinconcessie	107
2.5. De concessie van (openbare) diensten en werken	107
2.6. Overheidsopdrachten	111
3. Eenzijdige administratieve rechtshandelingen als instrument van overheidsoptreden	111

DEEL III – DE ORGANISATIE EN WERKING VAN BESTUREN

Inleiding	115
------------------	-----

Hoofdstuk 1

Basisbegrippen en technieken van verzelfstandiging	117
1. Delegatie van bevoegdheid	120
2. Toewijzing van bevoegdheid	121
3. Centralisatie	122
4. Deconcentratie	122
5. Decentralisatie	123

Hoofdstuk 2

Het administratief toezicht	127
1. Definitie, vorm en doel van het administratief toezicht	129
2. Gewoon en buitengewoon administratief toezicht	130
2.1. Gewoon administratief toezicht	131
2.1.1. Algemeen toezicht	131
2.1.2. Bijzonder toezicht	132
2.2. Buitengewoon administratief toezicht (dwangtoezicht)	133

Hoofdstuk 3

Het bestuurlijk landschap	135
1. De complexiteit en de evolutie van de bestuurlijke organisatie	137
2. Het federale overheidsniveau	139
2.1. Federale en programmatorische overheidsdiensten	139
2.2. Federale openbare instellingen	140
2.3. Economische overheidsbedrijven	142
3. Het (Vlaamse) regionale landschap	143
3.1. Algemeen	143
3.2. Onderverdeling agentschappen	145
3.2.1. De intern verzelfstandigde agentschappen	145
3.2.2. De extern verzelfstandigde agentschappen	146
4. Het lokale niveau (in Vlaanderen)	147
4.1. Provincies	147
4.2. Gemeenten	148
4.2.1. Interne en externe verzelfstandiging binnen de gemeenten	149
4.2.2. Intergemeentelijke samenwerking en regio's	150
4.2.3. OCMW's	154

DEEL IV – OVERHEIDSGOEDEREN

Inleiding	157
------------------	-----

Hoofdstuk 1

Basisbegrippen en technieken	159
1. De overheidsgoederen	161
1.1. Belang van de goederen	161
1.2. De overheid als eigenaar	161
1.3. De manieren van eigendomsverwerving	162
2. Voorkooprechten	164
3. Onteigening ten algemene nutte	165
3.1. Artikel 16 van de Grondwet en artikel 1 Eerste Aanvullend Protocol EVRM bepalen de voorwaarden waaronder een onteigening wordt toegestaan	167
3.2. Onteigening is enkel mogelijk in de gevallen aangeduid door de wet- of decreetgever	168
3.3. De onteigening moet steeds gericht zijn op het algemeen nut	169
3.4. De onteigening verloopt volgens de wettelijke procedureregels	173

3.5. De onteigenaar dient de onteigende voorafgaandelijk en volledig schadeloos te stellen	175
3.6. Internationale verdragen	177
4. Openbare erfdienstbaarheden	177
5. Opeising	179

Hoofdstuk 2

Openbaar en privaat domein	181
1. Afbakening van openbaar domein versus privaat domein	183
2. In en uit het openbaar domein	184
3. Samenstelling van het openbaar en privaat domein	185
4. Het rechtsregime van het openbaar domein en privaat domein	186
5. De ingebruikgave/name van het openbaar domein en het privaat domein	189
5.1. De collectieve ingebruikname van het openbaar domein	189
5.2. De privatieve ingebruikname van het openbaar domein	190
5.3. De privatieve ingebruikname van het privaat domein	193

DEEL V – OVERHEIDSOPDRACHTEN

Inleiding	197
------------------	-----

Hoofdstuk 1

Achtergrond	199
1. Situering	201
2. Doelstelling van de wetgeving overheidsopdrachten	203

Hoofdstuk 2

KRACHTLIJNEN	205
1. Basisbestanddelen van een overheidsopdracht	207
1.1. Situering	207
1.2. De notie opdrachtgever	207
1.3. De notie opdrachtnemer	208
1.4. De notie overheidsopdracht (en –contract)	209
2. De algemene beginselen van het overheidsopdrachtenrecht	210
2.1. Situering	210
2.2. Beginselen toegelicht	212
3. Plaatsingsprocedures & bijzondere aankooptechnieken	215
3.1. Situering	215
3.2. Openbare procedure	216
3.3. Niet-openbare procedure	216

3.4.	De mededingingsprocedure met onderhandeling	216
3.5.	De onderhandelingsprocedure zonder voorafgaande bekendmaking	217
3.6.	De concurrentiegerichte dialoog	217
3.7.	De vereenvoudigde onderhandelingsprocedure met voorafgaande bekendmaking	217
3.8.	Het innovatiepartnerschap	218
3.9.	Andere specifieke aankooptechnieken	219
4.	Het verloop van het gunningsproces	219
4.1.	Behoeftebepaling en marktverkenning/consultatie	219
4.2.	Opstellen van opdrachtdocumenten	220
4.3.	Voorafgaande bekendmaking	222
4.4.	Beoordeling	224
4.5.	Toewijzing van de opdracht	225
4.6.	De aankondiging van een gegunde opdracht	225
5.	De uitvoering van de overheidsopdracht	226

DEEL VI – OVERHEIDSPERSONEEL

Hoofdstuk 1

	Statutaire ambtenaren en contractueel tewerkgestelden	229
1.	Statutaire ambtenaren	231
1.1.	Begrip	231
1.2.	Kenmerken van de statutaire rechtsverhouding	232
1.2.1.	Inhoud en wijziging van de rechtspositie	232
1.2.2.	Vastheid van betrekking	233
1.2.3.	Geschillenregeling	233
1.3.	Vaststelling van het statuut	234
1.3.1.	Algemeen bestuur	234
1.3.2.	Functioneel gedecentraliseerde diensten	234
1.4.	Grondwettelijke rechten en vrijheden	235
1.5.	Stakingsrecht	236
2.	Contractueel tewerkgestelden	238

Hoofdstuk 2

	Het Koninklijk Besluit van 22 december 2000 (Algemene Principles of APKB)	241
1.	Toepassingsgebied	243
2.	Benoeming	243
3.	Loopbaan	244

Hoofdstuk 3	
Tuchtrecht	245
1. Inleiding	247
2. Tuchtrecht is geen strafrecht	248
2.1. Vergelijking	248
2.2. Gevolgen van het onderscheid	249
2.2.1. Cumulatie van strafvordering en tuchtvoeding	249
2.2.2. Interactie tussen de strafprocedure en de tuchtprocedure	250
3. Tuchtmaatregelen zijn geen ordemaatregelen	251
4. Waarborgen voor de betrokken ambtenaar	253
5. Rechtsbescherming	255

DEEL VII – BESTUURLIJKE HANDHAVING EN ADMINISTRatieve SANCTIES

Inleiding	259
------------------	-----

Hoofdstuk 1	
Handhavingsmechanismen binnen het bestuursrecht	261
1. Preventieve handhaving	263
2. Maatregelen tot herstel van de rechtsorde (curatief)	265
3. Repressieve handhaving door middel van oplegging van een administratieve sanctie	266
3.1. Algemeen	266
3.2. Begrip ‘administratieve sanctie’	267
3.2.1. Bij of krachtens de wet vastgestelde sanctie	268
3.2.2. Repressief karakter	268
3.2.3. Opgelegd door een bestuursorgaan	269
3.2.4. Individueel en eenzijdig administratieve rechtshandeling	269
3.2.5. Schending van een (publiekrechtelijke) rechtsnorm	271
3.3. Vormen van administratieve sancties	271
3.4. Administratieve sanctie en strafsancie – twee begrippen met eenzelfde lading?	272
3.4.1. Administratieve sanctie versus strafsancie vanuit internrechtelijk perspectief	272
3.4.2. Administratieve sanctie versus strafsancie vanuit supranationaal perspectief	273

Hoofdstuk 2

De gemeentelijk administratieve sanctie (GAS)	279
1. Bij of krachtens de wet vastgestelde maatregel	281
2. Voorwaarden van de administratieve bestraffingsprocedure	282
2.1. Vaststellingsbevoegdheid	283
2.2. Procedure	284
2.3. Sanctie	287
2.4. Rechterlijke controle met volle rechtsmacht	288

DEEL VIII – RECHTSBESCHERMING

Inleiding	291
------------------	-----

Hoofdstuk 1

Preventieve mechanismen	293
1. Advies van de afdeling Wetgeving van de Raad van State	295
1.1. Situering en ratio adviesverplichting	295
1.2. Kenmerken van het advies	296
1.3. Toepassingsgebied adviesverplichting reglementaire besluiten	297
1.3.1. Grondslag	297
1.3.2. Personeel toepassingsgebied	297
1.3.3. Materieel toepassingsgebied	298
1.3.4. Uitzondering op de adviesverplichting	299
1.4. Sancties bij niet-naleving adviesverplichting	301
2. Formele motivering van bestuurshandelingen	301
3. Openbaarheid van bestuur	302
4. Klachtenbehandeling binnen het bestuur	305
4.1. Situering en ratio	305
4.2. Grondslag klachtenbehandeling gemeente	306
4.3. Voorwaarden waaraan de klachtenbehandeling moet voldoen	306
4.4. Over welke klachten?	307
4.5. Modaliteiten van de klachtbehandeling	307
5. Klachtenbehandeling via ombudsdiensten	308
5.1. Situering en ratio	308
5.2. Grondslag	309
5.3. Ten aanzien van welke overheden	309
5.4. De eigenlijke klachtenbehandeling	310
5.4.1. Voorwaarden klachtindiening	310
5.4.2. Beslissing	312

5.4.3.	Het onderzoek en de gevolgen	312
5.4.4.	De verhouding tussen klachtenbehandeling ombudsman en de repressieve rechtsbescherming	313
6.	Bemiddeling	314
6.1.	Situering en ratio	314
6.2.	Kenmerken van een bemiddeling	315
6.3.	Bemiddeling in bestuurszaken	316
Hoofdstuk 2		
Curatieve of repressieve rechtsbescherming		
		317
1.	Bestuurlijke <i>versus</i> jurisdictionele geschillenbeslechting	319
2.	Bestuurlijke of administratieve beroepen	321
2.1.	Indeling naargelang het beroepsorgaan	321
2.1.1.	Willig of oneigenlijk beroep	322
2.1.2.	Hiërarchisch beroep	322
2.1.3.	Beroep bij de toezichthoudende overheid	323
2.1.4.	Beroep bij een andere administratieve overheid	324
2.2.	Indeling naargelang wel of niet georganiseerd in een norm	324
2.2.1.	Niet-georganiseerd beroep	324
2.2.2.	Georganiseerd beroep	325
3.	Jurisdictionele beroepen	326
3.1.	Rechtsmachtverdeling tussen de gewone rechter en de bestuursrechter	327
3.1.1.	Subjectief versus objectief geschil	327
3.1.2.	Burgerlijke en politieke rechten	328
3.1.3.	Bevoegdheidsverdeling	329
3.2.	Administratieve rechtscolleges	329
3.2.1.	De Raad van State	330
3.2.2.	De Raad voor Betwistingen inzake Studie- voortgangsbepalingen	346
3.2.3.	Raad voor Vreemdelingenbetwistingen	348
3.2.4.	Het Handhavingscollege	350
3.2.5.	De Raad voor Vergunningsbetwistingen	351
3.2.6.	De Raad voor Verkiezingsbetwistingen	354
3.2.7.	De Vlaamse Dienst van de Bestuursrechtcolleges	355
3.3.	Justitiële rechter	355
3.3.1.	Het onverbindend verklaren van onwettige bestuurlijke rechtshandelingen	355
3.3.2.	De rechtstreekse aanvechting van overheidsdaden	356

Hoofdstuk 3

Overheidsaansprakelijkheid	357
1. Aansprakelijkheidsvordering op basis van artikel 1382 oud BW	359
2. Foutloze overheidsaansprakelijkheid	359
3. Aansprakelijkheid van en voor overheidspersoneel	360